

В І Д Г У К

офіційного опонента доктора юридичних наук, професора
Спіциної Ганни Олександрівни
на дисертаційне дослідження **Загороднього Євгенія Олеговича**
на тему: **«Особливості здійснення досудового розслідування
в умовах воєнного стану»**,
подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 081 – Право,
Національна академія внутрішніх справ (Київ, 2026)

Дисертація Євгенія Олеговича Загороднього присвячена проблематиці, яка впродовж останніх років набула особливого значення для науки кримінального процесу та практики діяльності органів кримінальної юстиції. Йдеться про здійснення досудового розслідування в умовах воєнного стану, коли звичайний порядок кримінального провадження зазнає істотних змін, а необхідність оперативного реагування на кримінальні правопорушення має поєднуватися з належним забезпеченням прав і законних інтересів учасників провадження.

Обрана автором тема є своєчасною не лише з огляду на триваючу збройну агресію російської федерації проти України. Її актуальність визначається також значним обсягом змін, унесених до кримінального процесуального законодавства після запровадження воєнного стану, та відсутністю усталеного підходу до застосування окремих із цих положень. Практика показала, що спрощення процесуальних процедур, розширення повноважень прокурора, обмеження можливостей судового контролю та особливості збирання доказів у районах бойових дій потребують не лише законодавчого врегулювання, а й серйозного наукового осмислення.

Ознайомлення зі змістом дисертації дає підстави стверджувати, що автор намагався розглянути обрану проблематику комплексно. У роботі досліджено правову природу воєнного стану та його вплив на кримінальну

процесуальну діяльність, особливості застосування статті 615 Кримінального процесуального кодексу України, порядок початку досудового розслідування за відсутності доступу до Єдиного реєстру досудових розслідувань, проведення окремих слідчих (розшукових) дій, забезпечення процесуальних гарантій учасників кримінального провадження, а також питання міжнародного співробітництва у сфері екстрадиції та взаємодії з Міжнародним кримінальним судом.

Окремо слід відзначити звернення дисертанта до проблем цифровізації кримінального провадження та використання електронної доказової інформації. В умовах, коли значна частина кримінальних правопорушень документується за допомогою цифрових пристроїв, засобів відеофіксації, безпілотних літальних апаратів та електронних систем обміну даними, дослідження цих питань має безпосереднє практичне значення.

Актуальність обраної теми дисертаційного дослідження Є. О. Загороднього не викликає сумнівів. Запровадження воєнного стану суттєво змінило умови функціонування всієї системи кримінальної юстиції, що закономірно зумовило необхідність перегляду окремих процесуальних механізмів досудового розслідування. Зміни, внесені до Кримінального процесуального кодексу України після 24 лютого 2022 року, стали відповіддю законодавця на надзвичайні обставини, однак їх практичне застосування породило чимало питань, які й сьогодні залишаються предметом наукової дискусії та неоднакової правозастосовної практики.

Насамперед це стосується реалізації положень статті 615 КПК України, яка фактично стала центральною процесуальною нормою, що визначає особливості здійснення досудового розслідування в умовах воєнного стану. Її неодноразове коригування свідчить не лише про пошук законодавцем оптимальної моделі кримінального процесу, а й про складність забезпечення балансу між ефективністю кримінального провадження та дотриманням конституційних гарантій прав людини.

Практика застосування зазначених положень виявила низку проблемних аспектів, які потребують наукового осмислення. Йдеться, зокрема, про визначення критеріїв об'єктивної неможливості здійснення повноважень слідчим суддею, меж реалізації прокурором додаткових процесуальних повноважень, забезпечення допустимості доказів, отриманих в особливих умовах, документування кримінальних правопорушень на територіях активних бойових дій або деокупованих територіях, а також забезпечення права особи на справедливий судовий розгляд. Окремі рішення Конституційного Суду України також засвідчили необхідність постійної оцінки відповідності таких законодавчих новел принципам Конституції України.

Слід погодитися з автором і в тому, що, незважаючи на помітне пожвавлення наукових досліджень після початку широкомасштабної агресії, комплексних дисертаційних робіт, присвячених саме особливостям здійснення досудового розслідування в умовах воєнного стану, поки що небагато. Праці О. В. Лазукової та К. П. Шевчишена безперечно становлять вагомий внесок у розвиток відповідної проблематики, однак вони або виконувалися за інших суспільно-правових умов, або були присвячені суміжним аспектам кримінального процесу. Саме тому обрана дисертантом тема не дублює вже проведені дослідження, а розвиває цей науковий напрямок з урахуванням сучасних викликів.

Таким чином, у роботі чітко окреслено надзвичайну актуальність теми, обраної автором для дисертаційного дослідження. У контексті триваючої збройної агресії проти України, безпрецедентного навантаження на органи досудового розслідування та необхідності забезпечення балансу між ефективністю кримінального провадження і дотриманням прав людини, дана наукова робота відповідає нагальним викликам часу.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Наукове дослідження Є. О. Загороднього виконувалось відповідно до Річної національної програми під егідою Комісії Україна – НАТО на 2021 рік (Указ

Президента України від 11.05.2021 № 189/2021), Плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на 2021–2023 роки (розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.06.2021 № 756-р), Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки (наказ МВС України від 11.06.2020 № 454), Основних напрямів наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2021–2024 роки. Тему дисертації затверджено Вченою радою Національної академії внутрішніх справ 25.10.2022 (протокол № 14) і включено до Переліку тем дисертаційних досліджень Національної академії правових наук України (стор. 19 дисертації).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, підтверджується коректно визначеною метою та завданнями дослідження, які були успішно реалізовані автором. Метою дисертаційного дослідження є комплексне обґрунтування теоретичних і практичних засад процесуальної регламентації діяльності органів досудового розслідування під час воєнного стану, визначення шляхів удосконалення кримінального процесуального законодавства України та вироблення пропозицій щодо підвищення ефективності реалізації завдань кримінального провадження в умовах воєнного стану.

Об'єктом дослідження є кримінальні процесуальні правовідносини, що виникають у сфері досудового розслідування в умовах воєнного стану; предметом – особливості здійснення досудового розслідування в умовах воєнного стану. Визначені автором завдання (охарактеризувати правову природу воєнного стану як чинника трансформації кримінального процесуального регулювання; з'ясувати тенденції розвитку нормативно-правового забезпечення; охарактеризувати процесуальні гарантії учасників провадження; дослідити особливості застосування ст. 615 КПК України; виявити специфіку проведення окремих слідчих (розшукових) дій; розкрити механізми взаємодії з національними та міжнародними інституціями;

обґрунтувати напрями вдосконалення законодавства та розробити практичні рекомендації) логічно кореспондують меті та структурі роботи.

Високий рівень наукової обґрунтованості та достовірності отриманих результатів забезпечено завдяки застосуванню автором цілісної системи загальнонаукових і спеціальних методів дослідження: діалектичного (розкриття взаємозв'язку воєнного стану з трансформацією кримінального процесуального регулювання – підрозділи 1.1, 1.2); логіко-юридичного (систематизація норм КПК України та спеціальних законів, з'ясування їх співвідношення з Конституцією України та міжнародними договорами – підрозділи 1.2, 2.1); догматичного (уточнення змісту категорій «початок досудового розслідування», «спеціальне досудове розслідування», «екстрадиція» – підрозділи 2.2, 2.3, 3.1); історико-правового та порівняльно-правового (еволюція правового регулювання та зіставлення із законодавством інших держав – підрозділи 1.2, 3.1); статистичного і соціологічного (узагальнення результатів опитувань практиків – підрозділ 2.2); методу моделювання (розроблення пропозицій щодо вдосконалення КПК України – підрозділ 3.2) (стор. 20–21 дисертації).

Емпіричну базу дослідження становлять матеріали кримінальних проваджень, відкритих стороні захисту відповідно до ст. 290 КПК України; судова практика Верховного Суду, Конституційного Суду України та слідчих суддів щодо застосування положень ст. 615 КПК України; матеріали спеціального досудового розслідування (*in absentia*); зведені дані опитування 100 слідчих та 100 дізнавачів із м. Києва та десяти областей України; офіційні статистичні відомості МВС України, Офісу Генерального прокурора та Державної судової адміністрації України; міжнародні документи та звіти Європолу, Євроюсту, Міжнародного кримінального суду. Використання автором власного досвіду адвокатської діяльності додатково посилює практичну зорієнтованість висновків.

Окремо варто звернути увагу на те, що автор активно використовує матеріали сучасної судової практики. Це є безумовною перевагою роботи,

адже значна частина процесуальних питань, які виникли після запровадження воєнного стану, наразі формується саме через практику Верховного Суду та Конституційного Суду України. Звернення до таких джерел робить окремі висновки дисертації більш переконливими та наближеними до реальних потреб правозастосування.

Не можна не відзначити й прагнення автора не лише констатувати наявні проблеми, а й запропонувати конкретні шляхи їх вирішення. Запропоновані зміни до кримінального процесуального законодавства мають достатній рівень юридичної аргументації та можуть стати предметом подальшої наукової дискусії.

Наведене дає підстави стверджувати, що сформульовані у дисертації положення є обґрунтованими та достовірними.

Наукова новизна одержаних результатів. Аналіз положень, винесених автором на захист, дає підстави стверджувати, що дисертація містить результати, які мають ознаки наукової новизни. При цьому йдеться не лише про формальне групування результатів за традиційними рубриками «уперше», «удосконалено» та «набули подальшого розвитку», а про дійсно самостійне бачення окремих проблем кримінального процесуального права.

До найбільш вагомих результатів дослідження, на мою думку, належать запропонований автором підхід до розуміння особливого режиму досудового розслідування в умовах воєнного стану, визначення процесуальних умов проведення дистанційних слідчих (розшукових) дій, а також розроблення авторських редакцій статей 615² та 615³ КПК України. Ці положення не є простим узагальненням існуючих наукових підходів, а містять елементи власного наукового бачення.

Заслуговують на увагу й пропозиції щодо вдосконалення процесуального порядку початку досудового розслідування за відсутності можливості внесення відомостей до ЄРДР, забезпечення судового контролю в умовах воєнного стану, а також розвитку механізмів взаємодії органів

досудового розслідування з іншими державними органами та міжнародними інституціями.

Разом із тим цінність наведених положень полягає не лише у формулюванні окремих законодавчих пропозицій. Вони є результатом комплексного аналізу норм кримінального процесуального законодавства, практики їх застосування та сучасних наукових підходів, що дає підстави розглядати їх як самостійний внесок

Ключові положення, висновки та пропозиції, викладені у дисертаційному дослідженні, знайшли належне відображення у публікаціях автора, а також пройшли достатню апробацію в процесі наукової та практичної діяльності.

Повнота викладу наукових положень дисертації в опублікованих працях. Аналіз наукових публікацій здобувача дає підстави стверджувати, що основні результати дисертаційного дослідження належним чином апробовані та достатньо повно відображені в опублікованих працях. Їх зміст узгоджується з тематикою дисертації, а оприлюднені результати послідовно розкривають її основні положення, висновки та пропозиції.

За темою дисертації автором опубліковано чотири наукові статті, з яких три – у наукових фахових виданнях України, включених до категорії «Б», одна – у співавторстві, а також сім тез доповідей на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях. Такий обсяг наукової апробації відповідає встановленим вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

Ознайомлення з опублікованими працями свідчить, що їх зміст не дублює механічно окремі розділи дисертації. Навпаки, у кожній із публікацій автор зосереджується на дослідженні окремих аспектів обраної проблематики, які в подальшому отримали комплексне узагальнення у дисертаційній роботі. Такий підхід свідчить про послідовність наукового пошуку та логіку формування авторської концепції.

Публікації достатньою мірою відображають основні положення наукової новизни, практичні рекомендації та результати дослідження,

винесені на захист. Порухень вимог академічної доброчесності щодо оприлюднення результатів дослідження не встановлено.

Таким чином, можна дійти висновку, що наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані у дисертації, отримали належне висвітлення в опублікованих працях автора, а рівень їх апробації є достатнім та відповідає вимогам, що висуваються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

Дотримання академічної доброчесності. Під час ознайомлення з дисертаційною роботою та науковими публікаціями здобувача ознак порушення принципів академічної доброчесності не виявлено. Робота має належний рівень наукової культури, ґрунтується на широкій джерельній базі, а використання наукових положень, результатів і висновків інших авторів здійснено з дотриманням вимог щодо наукового цитування та оформлення відповідних посилань.

Аналіз змісту дисертації дає підстави стверджувати, що сформульовані автором наукові положення, висновки та пропозиції є результатом самостійного наукового дослідження. Запозичення наукових ідей та результатів інших дослідників мають належне бібліографічне оформлення, що відповідає загальновизнаним вимогам академічної доброчесності.

Таким чином, дисертаційне дослідження Загороднього Є.О. відповідає принципам академічної доброчесності, визначеним Законом України «Про освіту» та Законом України «Про вищу освіту».

Апробація матеріалів дисертації. Основні положення та результати дисертації оприлюднено на семи міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, зокрема: «Теорія і практика сучасної науки та освіти» (Львів, 11–12 грудня 2022 р.); «Актуальні проблеми правоохоронної діяльності в умовах воєнного стану» (Хмельницький, 14 березня 2024 р.); «Актуальні виклики розвитку юридичної науки і практики в умовах воєнного стану та повоєнної відбудови» (Київ, 2 травня 2024 р.); «Актуальні проблеми юридичної науки та практики у воєнний період» (Львів, 10 жовтня 2025 р.);

«Доступ до правосуддя: виклики та перспективи» (Київ, 22 грудня 2025 р.) та інших (стор. 24–25 дисертації).

Практичне значення одержаних результатів підтверджується їх впровадженням у: правозастосовну діяльність органів досудового розслідування Національної поліції України (акт впровадження Головного слідчого управління Національної поліції України від 29.09.2025 № 92291-2025); правозастосовну діяльність прокурорів (акт впровадження Тренінгового центру прокурорів України від 01.10.2025; довідка Спеціалізованої прокуратури у сфері оборони Західного регіону від 30.10.2025 № 177); правозахисну діяльність адвокатів (акт впровадження Адвокатського бюро «Олександр Байдик та Партнери» від 01.12.2025); освітній процес – при викладанні навчальних дисциплін «Кримінальний процес», «Досудове розслідування» та інших (акт впровадження в освітній процес Національної академії внутрішніх справ від 20.02.2026 № 37-ОП); науково-дослідну роботу (акт впровадження у наукову діяльність Національної академії внутрішніх справ від 20.02.2026 № 38-НД) (стор. 22–24 дисертації).

Особистий внесок здобувача. Теоретичні висновки та результати дисертаційного дослідження є результатом самостійної наукової роботи автора. Дисертація виконана ним особисто; для аргументації окремих положень використано напрацювання інших учених із наданням відповідних бібліографічних посилань. Структура роботи, включаючи кількість і назви розділів та підрозділів, повністю відповідає тематиці й завданням дослідження, відображає логічну послідовність наукового пошуку та забезпечує цілісність і завершеність наукової праці.

Перший розділ рукопису дисертації У першому розділі дисертації автор досліджує теоретико-правові засади здійснення досудового розслідування в умовах воєнного стану. Вважаю, що саме цей розділ формує належне методологічне підґрунтя для всього подальшого дослідження. Автор не обмежується характеристикою нормативної бази, а прагне показати закономірності розвитку кримінального процесуального законодавства в

умовах збройної агресії та простежити еволюцію спеціального правового режиму досудового розслідування.

Позитивної оцінки заслуговує аналіз наукових підходів до розуміння правової природи воєнного стану та його впливу на кримінальне провадження. При цьому автор не лише систематизує наявні в науці погляди, а й висловлює власне бачення окремих дискусійних аспектів, що свідчить про самостійність проведеного дослідження.

Окремо варто відзначити підрозділ, присвячений процесуальним гарантіям реалізації прав учасників кримінального провадження. Автор цілком обґрунтовано виходить із того, що навіть за умов воєнного стану допустиме спрощення процесуальної форми не може призводити до втрати змісту права на захист чи інших фундаментальних процесуальних гарантій.

Другий розділ дисертації «Проведення досудового розслідування в умовах воєнного стану в Україні» (стор. 84–151) містить аналіз процесуальної регламентації діяльності органів досудового розслідування під час воєнного стану, порядку початку кримінального провадження та проведення окремих слідчих (розшукових) дій, а також питань міжнародного співробітництва – екстрадиції та взаємодії з Міжнародним кримінальним судом.

Центральне місце у розділі посідає аналіз ст. 615 КПК України. Автор докладно досліджує практику тимчасового делегування повноважень слідчого судді прокурорам, зокрема звертаючись до ухвали Верховного Суду від 21.07.2022 у справі № 761/22125/19, в якій наголошено, що «за умови об'єктивної неможливості звернення до слідчого судді, прокурор має право тимчасово продовжити строк тримання під вартою до двох місяців», однак «це не скасовує обов'язку подальшого звернення до суду у розумний строк, а також вимагає індивідуального обґрунтування застосування цього особливого порядку» (стор. 86–87). Слушною є теза автора про те, що в умовах воєнного стану органи досудового розслідування змушені діяти «у межах функціонального компромісу між законністю і доцільністю».

Практичну цінність має аналіз порядку початку досудового розслідування шляхом прийняття постанови у разі недоступності ЄРДР (п. 1 ч. 1 ст. 615 КПК України). Емпірично значущими є наведені дані: 62 % опитаних слідчих зазначили про проблеми з належним оформленням таких постанов через обмежений доступ до ЄРДР у період активних бойових дій або окупації територій (підрозділ 2.2, стор. 100–120). Автор аргументовано висвітлює особливості проведення обшуків без участі понятих за умови безперервної відеофіксації, використання сучасних технічних засобів (3D-сканерів, безпілотних літальних апаратів, супутникових знімків) та зростання ролі цифрових доказів.

У підрозділах 2.3 та 2.4 дисертант ґрунтовно аналізує багаторівневу нормативну базу міжнародного співробітництва з питань екстрадиції осіб, які вчинили кримінальні правопорушення в умовах воєнного стану, а також особливості співробітництва з Міжнародним кримінальним судом. Зокрема, автор досліджує процесуальні гарантії особи, яка допитується на прохання МКС, та процедуру передачі осіб за ст. 630 КПК України, ілюструючи її практичне значення на прикладі виданих МКС у 2023 році ордерів на арешт вищих посадових осіб держави-агресора (стор. 145–147).

Важливим є висновок автора до другого розділу про підтверджену судовою практикою потребу балансування між оперативністю і гарантіями прав: Верховний Суд визнавав допустимість застосування делегованих повноважень у разі об'єктивної неможливості звернення до слідчого судді, водночас Конституційний Суд України у 2024 році визнав неконституційним автоматичне продовження тримання під вартою, підкресливши необхідність дотримання ст. 29 Конституції України (стор. 149–151). Наукову цінність мають і результати проведеного автором опитування, які засвідчили подвійність оцінок практиків: 42 % слідчих використовували делеговані повноваження прокурорів, тоді як 62 % адвокатів вважають воєнні спрощення такими, що суттєво обмежують права підозрюваних.

Третій розділ дисертації «Шляхи та напрями удосконалення кримінального процесуального законодавства у частині здійснення досудового розслідування в умовах воєнного стану» (стор. 152–183) присвячений узагальненню зарубіжного досвіду досудового розслідування під час воєнних конфліктів та обґрунтуванню пріоритетних напрямів удосконалення вітчизняного законодавства.

Автор аналізує досвід Боснії і Герцеговини (зокрема механізм Rules of the Road, згідно з яким ордери на арешт у справах про воєнні злочини підлягали попередній перевірці), Іраку, Руанди та Ізраїлю. Особливу увагу приділено ізраїльській моделі, у якій «надзвичайний стан формально поновлюється щороку, що створює передбачуваність і забезпечує парламентський контроль за його тривалістю», а Високий суд справедливості (БАГАЦ) «послідовно перевіряє пропорційність надзвичайних заходів» (підрозділ 3.1, стор. 152–173). Порівняння цих моделей з українськими реаліями дозволило автору аргументувати доцільність посилення судового нагляду за воєнними процесуальними спрощеннями.

Конструктивним результатом дослідження є запропоновані автором доповнення до КПК України: авторська редакція ст. 615-2 «Дистанційні слідчі (розшукові) дії в умовах воєнного стану», яка передбачає проведення допиту та одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб у режимі відеоконференції із застосуванням технічних засобів, що забезпечують належну ідентифікацію особи, конфіденційність зв'язку та цілісність запису, а також дистанційну участь захисника, законного представника чи перекладача; та ст. 615-3 «Особливості процесуальних дій за участю неповнолітньої особи в умовах воєнного стану», яка гарантує обов'язкову присутність педагога, психолога або представника органу опіки та піклування у разі неможливості участі законного представника (стор. 173–181, 186–188).

Слушними видаються й запропоновані автором організаційно-методичні заходи: уніфікація застосування ст. 615 КПК України через затвердження єдиних методичних рекомендацій для слідчих і прокурорів;

розроблення стандартів роботи з цифровими доказами (збереження, метадані, хеш-контроль); створення мобільних груп документування для роботи на деокупованих територіях; розвиток національних платформ збору доказів з орієнтацією на міжнародні стандарти (Core International Crimes Evidence Database); запровадження резервних систем збереження процесуальних документів і цифрових доказів; впровадження незалежних механізмів контролю за дотриманням прав учасників процесу; підготовка кадрів із міжнародного гуманітарного та кримінального права (стор. 181–183).

У висновках дисертаційної роботи узагальнено ключові результати проведеного дослідження, сформульовано основні положення та пропозиції, що стали підсумком наукового аналізу, здійсненого автором (стор. 184–189). Висновки є логічно послідовними, добре аргументованими та достовірними, повною мірою відображають зміст досліджуваних питань, кореспондують поставленим завданням і свідчать про їх практичну значущість та можливість застосування у нормотворчій, правозастосовній, науковій та освітній діяльності.

Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи дозволяє висловити *низку окремих зауважень* (рекомендацій, міркувань), які можуть стати предметом фахової дискусії під час захисту та бути врахованими автором у подальшій науковій діяльності в обраному напрямі. Зокрема:

1. Емпіричну базу дослідження становлять, серед іншого, зведені дані опитування 100 слідчих та 100 дізнавачів з одинадцяти регіонів України, що заслуговує на схвалення. Водночас центральне місце у роботі посідають проблеми виконання прокурором окремих повноважень слідчого судді та оцінки судом допустимості доказів, отриманих у спрощеному порядку. З огляду на це видається доцільним залучення до емпіричного дослідження також прокурорів і слідчих суддів як безпосередніх суб'єктів застосування ст. 615 КПК України. Чи розглядав автор можливість розширення кола респондентів, і яким чином, на його думку, це могло б вплинути на репрезентативність та повноту отриманих результатів?

2. Автор слушно констатує, що передача окремих повноважень слідчого судді керівнику органу прокуратури посилила ризики звуження судового контролю та порушення принципу змагальності, і наголошує на необхідності «забезпечення ефективного судового контролю за рішеннями прокурора». Водночас механізм такого контролю у роботі потребує конкретизації: якими, на думку автора, мають бути процесуальні наслідки визнання судом рішення прокурора, ухваленого в порядку ст. 615 КПК України, необґрунтованим – зокрема щодо допустимості доказів, отриманих на підставі такого рішення? Чи вважає автор доцільним запровадження обов’язкового наступного (ex post) судового перегляду всіх рішень, ухвалених прокурором у межах делегованих повноважень?

3. У підрозділі 3.1 дисертації узагальнено зарубіжний досвід досудового розслідування під час воєнних конфліктів (Боснія і Герцеговина, Ірак, Руанда, Ізраїль). Водночас досліджені моделі значною мірою є постконфліктними та реалізовувалися за участю міжнародних трибуналів, а ізраїльська модель функціонує в умовах специфічного тривалого надзвичайного стану. У зв’язку з цим бажано було б чіткіше визначити критерії адаптованості відповідних інститутів до умов триваючого широкомасштабного збройного конфлікту в Україні. Які саме елементи зарубіжного досвіду автор вважає першочерговими для імплементації у кримінальне процесуальне законодавство України і чи оцінювалась їх сумісність із конституційними гарантіями прав людини?

4. Пропозиція щодо створення резервних систем збереження процесуальних документів і цифрових доказів у вигляді захищених копій даних на зовнішніх або віддалених серверах є актуальною та практично значущою. Водночас її реалізація потребує додаткового опрацювання у частині забезпечення таємниці досудового розслідування, захисту персональних даних учасників провадження та підтвердження автентичності електронних копій (хеш-контроль, безперервність ланцюга зберігання). Чи розглядав автор доцільність нормативного закріплення вимог до таких систем

і який орган, на його думку, має здійснювати їх адміністрування та контроль за додержанням режиму доступу?

Висловлені зауваження та побажання мають уточнюючий і дискусійний характер, не є принциповими й жодним чином не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження. Вони не зменшують цінність отриманих результатів, не ставлять під сумнів самостійність проведеного дослідження й не заперечують наявності у роботі всіх необхідних наукових якостей.

Дисертація вирізняється чіткою логічною структурою: робота складається з анотації українською та англійською мовами, переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, що містять дев'ять підрозділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (243 найменування) і шести додатків; загальний обсяг дисертації становить 234 сторінки, з яких основного тексту – 189 сторінок. Робота викладена грамотною, фаховою мовою з дотриманням наукового стилю, що свідчить про належний рівень володіння автором спеціальною науковою термінологією. Зміст дослідження підтверджує його завершеність, методологічну послідовність та авторське осмислення предмета дослідження. Додатки мають прикладне значення, логічно пов'язані з основним текстом і слугують емпіричним підтвердженням викладених положень. Оформлення та обсяг дисертаційної роботи відповідають чинним вимогам Міністерства освіти і науки України.

Загальний висновок. Викладене дає підстави для остаточного висновку про те, що дисертація на тему: «Особливості здійснення досудового розслідування в умовах воєнного стану», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право, є завершеним самостійним науковим дослідженням актуальної і важливої для сучасної юридичної науки та правозастосовної практики теми. У праці отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності розв'язують конкретне наукове завдання удосконалення теоретичних і практичних засад здійснення

досудового розслідування в умовах воєнного стану. За сутністю й змістом дослідження відповідає науковій спеціальності 081 – Право, за якою здійснено науковий пошук, та вимогам пунктів 6–8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (із змінами), а також вимогам щодо оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40. Автор дисертації – Загородній Євгеній Олегович – заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право.

Офіційний опонент:

заступник директора з наукової роботи

Національного наукового центру

«Інститут судових експертиз

ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса»

Міністерства юстиції України,

доктор юридичних наук, професор

Г.О. Спіцина